

PLANINSKI VESTNIK JE NAJSTAREJSA SLOVENSKA REVIIJA

V družbi planincev od časov Jakoba Aljaža

120 LET

Z gora zadovoljni in notranje izpolnjeni – S prvimi redkimi bralci je časopis prisostvoval postavitvi znamenitega stolpa na vrhu Triglava in izhaja še danes

Brane Šalamon

V začetku februarja bomo Slovenci proslavili pomembni jubilej kar v evropskem merilu. Osmega februarja bo namreč minilo 120 let od takrat, ko je začel izhajati **Planinski vestnik**, zagotovo najstarejša slovenska revija. V svoji prvi številki iz daljnega leta 1895 se je to glasilo Slovenskega **planinskega društva** predstavilo javnosti z naslednjim programom: »Da slovensko **planinsko društvo** doseže svoj namen (izdajati, pospeševati in podpirati zanimljive planinaslovne spise in slike), sklenil je odbor 'Sl. pl. dr.' od leta 1895. počenši izdajati blagemu planinoslovstvu posvečen mesečnik, kateri bode objavljal zanimljiva predavanja in različne planinoslovne spise in slike.«

Do leta 1914, do začetka prve svetovne vojne, je izšlo 20 letnikov revije, v Kraljevini Jugoslaviji od leta 1921 do 1940 prav tako dvajset letnikov, med drugo svetovno vojno med letoma 1941 in 1944 so izšli štirje letniki v skrčenem obsegu, leta 1945 je izšel enoten letnik z naslovom Planinski zbornik, leta 1946 in 1947 dva letnika z novim imenom Gore in ljudje, potem pa je leta 1948 ponovno začel izhajati **Planinski vestnik**. V vseh obdobjih svojega 120-letnega izhajanja je bil **Planinski vestnik** ogledalo gorniške kulture.

»Zanimivo je, da je **Planinski vestnik** začel izhajati le dve leti po ustanovit-

vi takratnega Slovenskega **planinskega društva**, kar kaže na to, da so imeli takratni planinci silno željo, da bi dogajanje v gorskem svetu obelodanili tudi v pisani besedi. Vzrokov za začetek izhajanja je bilo več, vsekakor pa je bilo glasilo začetna desetletja pomembna postojanka prizadevanj za obrambo slovenske planinske kulture pred silovitim ponemčevalnim pritiskom. Če je bil odnos do gora v prvih desetletjih, to je pred prvo svetovno vojno, še dokaj romantičen, kjer so v vsebini prevladovali splošne informacije, uporabni nasveti in poročila o delovanju planinske organizacije, se je to s članki drenovcev in skalašev, ki so začetniki alpinizma na Slovenskem, in z razgledi po svetu povsem spremenilo in zajadrilo v bolj realistične vode. Tako lahko iz tistih časov beremo vrsto potopisov in literarnih prispevkov s področja raziskovanja gora in alpinizma. S pojavom množičnosti po drugi vojni, ko so bile gore v veliki meri predvsem prostor za 'počitek' po napornem delu in vseljidsko dogajanje, so gore v zadnjih desetletjih postale predvsem kraj, kjer iščemo stik z naravo, s tisto pristnostjo, ki jo v betonskih mestih postopoma izgublamo. Čeprav je današnji uredniški koncept v največji meri posvečen informativnim, spoznavnim in vzgojnim vsebinam, je eden temeljnih motivov uredništva objavljati takšna besedila, ki bralca dvigajo, mu odpirajo oči, svarijo, skratka bogatijo,« razla-

ga ob letošnjem jubileju od leta 2001 odgovorni urednik **Planinskega vestnika Vladimir Habjan**, po izobrazbi sociolog, ki se je povsem posvetil goram kot planinski vodnik, alpinist, gorski reševalec, publicist in fotograf.

Smo gorniška država

V tem odnosu do gora smo primerljivi s kom?

»Gotovo smo primerljivi z alpskimi državami, Avstrijo, Švico, Nemčijo, Francijo, Italijo, ki imajo na področju gornišstva največ izkušenj. A majhna Slovenija velja za gorniško državo, Slovenci pa za narod gornikov. To lahko danes kaj hitro spoznaš, če se giblješ zunaj naših meja. Slovenske gornike in slovensko besedo namreč danes najdeš in slišiš tako v Alpah kot tudi v gorovjih drugih celin, recimo v Nepalu. K slovesu Slovenije pa so nedvomno največ doprinesli uspehi slovenskih alpinistov.«

Planinskega vestnika ne berejo samo planinci in alpinisti, ampak tudi vsi tisti, ki jih tako ali drugače vleče v gore. Koliko je med temi mlajših, ki »nimajo časa«, ker sedijo pred računalniki, mobilnimi telefoni in se »družijo« na družbenih omrežjih?

»Današnja mlada generacija je res računalniška in sedeča, vendar ima razvejana dejavnost planinske organizacije rešitve tudi zanje. V mislih imam vrsto aktivnosti, ki jih mentorji planinskih skupin izvajajo po osnovnih šolah po vsej Sloveniji. Gre tako za teoretično kot tudi praktično šolanje in aktivnosti v naravi, kjer je končni cilj planinski tabor. Udeležba v planinskih skupinah ni obvezna, vendar je vsako leto skorajda stotnija takšnih taborov po vsej Sloveniji, kar kaže na to, da tudi med mladimi obstaja interes in zanimanje za planinsko dejavnost in obiskovanje gora. O tem področju je Planinska založba

izdala vrsto priročnikov in druge literature, o tej tematiki pa tu in tam pišemo tudi v naši reviji. Sam sem se v rani mladosti naravi najbolj približal s taborniško dejavnostjo.«

Kdaj je pravi čas, da gredo otroci, mladi v gore? Kaj je prvi korak?

»Neverjetno je, kako majhne otroke, tudi dojenčke, danes srečujem po gorah. Mladi starši, očitno gorski navdušenci, jih vodijo v naravo, ko še shodijo ne. Mnogi obiskovalci ob tem kar strižejo z ušesi. Mislim, da je prava pot ta, da je cilj zadovoljstvo otroka, ne pa morebitni cilji staršev. Če znamo narediti otroku zanimiv izlet, recimo da ga animiramo z raznimi zgodbami, igricama in drugim, kar ga bo pritegnilo, in pri tem cilj ni najpomembnejši, pač pa sama pot, potem starost otroka niti ni več toliko pomembna, le pot moramo prilagoditi otroku. Če otrok še ne hodi zanesljivo, ga ne bomo vlekli nekam v skale, pač pa na travnike. Prvi korak je po mojem že prvi hrib nad domačim krajem. Najprej na ramenih staršev, kasneje po lastnih nogah.«

Druga stran so starejši planinci, že nekaj je bilo nesreč starejših pohodnikov. Je kakšno pravilo, kdaj prenehati hoditi v gore?

»Pravila ni. Danes so mnogi ljudje, posebno tisti, ki so bili ves čas svojega življenja telesno aktivni, še v poznih letih planinsko precej aktivni. Poznam primer, ko je švicarski gorski vodnik več kot osemdesetleten priplezal na Matterhorn. Takšni primeri lahko druge gotovo spodbudijo, da se ne umaknejo prehitro v 'defenzivo'. Seveda je treba biti za gore zdrav. Če to nismo, moramo poiskati sebi primerne – nižje cilje. Navsezad-

nje lahko stik z naravo najdemo tudi v ljubljanskem Tivoliju.«

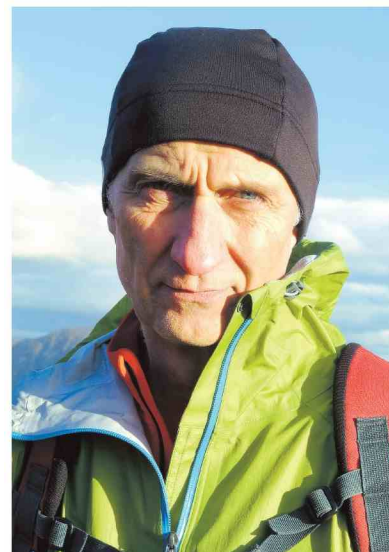
Ali imate planinci sploh čas brati?

»Včasih v uredništvu dobimo kako pismo, kjer je kot razlog odpovedi navedeno, da naročnik nima časa prebrati revije, vendar tega na srečo ni veliko. Ob hudem tempu, ki ga zahteva današnji poslovni svet, se zdi to razumljivo. Vendar si je za branje pač treba vzeti čas in več tisoč naših naročnikov je verjetno dovolj velik razlog, da je to res.«

Eni se radi hvalijo

Branje potopisa, opisa pohoda, vzpona je lahko zanimivo, ampak verjetno je večji izziv to potem ponoviti, iti po sledih drugih?

»Sam nastopam v obeh vlogah, tako v vlogi pisca kot uporabnika. Že kot mlad fant sem z velikim zanosom in veseljem prebiral planinske vodnike, ki sem jih prejel od očeta, potem pa sem jih tudi sam kupal. Vodnike sem preštudiral do potankosti, pomembne podatke podčrtaval, tako da so bile knjige precej pomečkane in komajda še uporabne. Očitno sem že takrat čutil, da se bom kot odrasel mož nekoč tudi sam spoprijel s pisanjem. Seveda sem po opisih hodil tudi sam, po markiranih poteh, po brezpotjih pa tudi plezal po plezalnih smereh. Tu moram priznati, da je sledenje opisom drugih pogosto težavno, ne le zaradi 'napak' v opisih, pač pa tudi zaradi lastnega nepozornega branja. Pisanje opisov je posebna umetnost. Saj rutiniran pisec seveda zna opisati konfiguracijo terena, kjer vodi pot ali brezpotje, vendar vsak tudi po svoje doživlja vzpon. Zato je to v praksi svojevrsten čar.« ■

Vladimir Habjan je od leta 2001 odgovorni urednik Planinskega vestnika in avtor oziroma soavtor številnih priročnikov, ki nam razkrivajo »skrivnosti« slovenskih gora. »Glasilo je bilo sprva pomembna postojanka prizadevanj za obrambo slovenske planinske kulture pred silovitim ponemčevalnim pritiskom,« pravi. / foto: osebni arhiv

Štev. 1. V Ljubljani dne 8. februarja 1895. Leto I.

Planinski VESTNIK.

Glasilo „Slovenskega planinskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 25. dan vsakega meseca.

Društveniki dobivajo list zastonj. — Nežlane stane po 2 gld., dijake po 1 gld. 20 kr., za leto: posamezne številke po 20 kr.

Za obitja in nekatere spise so odgovorni pisatelji.

Vse spise, naročila in plačila vprejemlje „Slav. plan. društvo“ v Ljubljani.

Inserat obsegajoč drugajstsko strani stane 6 gld. za celo leto.

„Planinski Vestnik.“

„Slovenski svet, ti si krasin!
Ti poln največje si lepote!
Ti biser meni vse zemlje!“

„Slovensko planinsko društvo“ bode v kratkem končalo drugo leto svojega delovanja. Pro posvetovanje zaradi ustanovitve „Slovenskega planinskega društva“ se je sicer vršilo že dne 15. oktobra 1892. l., a preteklo je vsled različnih zaprek še nekaj mesecev do končne ustanovitve tega prepotrebnege društva. To vseslovensko društvo pa je rodila srčna želja, da bi Slovenci bolje spoznali prirodno lepoto širne svoje domovine in jo potem toliko iskrenjeje ljubili. Ustanovilo je naše društvo idealno navdušenje za prelepe slovenske planine in čudoviti Kras.

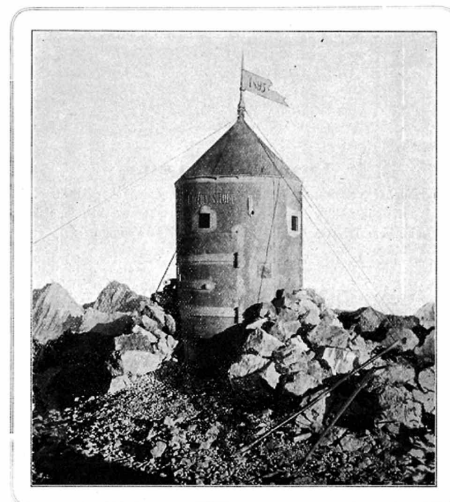
Početkom je bilo delovanje nekako skromno, a kmalu je prodira naša ideja v širše kroge, in prav veselo je videti, kako se naše društvo razvija. Zadržje letno poročilo nam priča dovolj, kako se zanimanje za hribolestvo tudi v Slovincih vedno bolj širi. Priobčeni zanimljivi članki kažejo, da imamo tudi med domačimi hribo-lazci dovolj sposobnih pisateljev.

§ 3. društvenih pravil našteva med pripomočki, s katerimi dosega društvo svoj namen, pod e) tudi „da priraja in objavlja preletavanja o vseh strokah turisti-ke ter tedaj, pospešuje in podpira zanimljive planinske spise in slike“.

Prva številka **Planinskega vestnika** na 16 straneh, ki je takoj začel delovati povezovalno in je med Slovenci začel opravljati pomembno izobraževalno in informativno poslanstvo. / foto: dlib

153

se dvigajoč v sinje višave. Med Triglavom in Vršcem v ozadju zre strmeče oko čudno podobo Šmarjetine Glave: proti jugu se vzpenjajo le male zelene višave, izza katerih nas pozdravljajo skalnati vrhovi krasnih gora. Na vzhodu mole silne pečine Tolstea, na severu pa se diviš slikovitemu Vrnarju, po katerem raste obilo prelepih pečnic. Kamor se obrneš, se ti razodeva drugačna, nova slika, in načuditi se ne moreš toliki raznolikosti in krasoti v tako tesnem okviru. Sveti mir te

Aljažev stolp vrhu Triglava (2864 m).

obdaja, tilo veselje in srčna zadovoljnost ti objema veselo dušo. Loti se te želja ostati tu in se ne ločiti z nebeško lepega kraja. In res je najboljšje, da ostaneš v tem rajskomilem predelu v okrilju očaka Triglava za več dni, če te ne vežejo dolžnosti. Vodnikova kočica ti je prijazen domač stan, v katerem najdeš varnega in gorkega zavetja, po bližnjih pastirskih kočah dobiš vkusnega mleka in moke — za žganice, če že nimaš nobene stvari s seboj, prav blizu kočice pa ti izvira dovolj

Tako je bil prvič predstavljen Aljažev stolp in prav s pomočjo **Planinskega vestnika** so mnogi spoznali in videli, kaj imamo na naši najvišji gori. / foto: dlib